

136. löggjafarþing 2008–2009.
Þskj. 0 — 1. mál.

Alþingi
Erindi nr. Þ 136/388
komudagur 8.12.2008

Álit

um frv. til fjárlaga fyrir árið 2009 (08 Heilbrigðisráðuneyti).

Frá meiri hluta heilbrigðisnefndar.

Heilbrigðisnefnd hefur að beiðni fjárlaganefndar farið yfir þá þætti fjárlagafrumvarpsins sem eru á málefnasviði hennar, sbr. 2. mgr. 25. gr. laga nr. 55/1991, um þingsköp Alþingis, og bréf fjárlaganefndar frá 20. nóvember 2008.

Nefndin hefur fjallað um málið og fengið á sinn fund Hrönn Ottósdóttur og Dagnýju Brynjólfsdóttur frá heilbrigðisráðuneyti, Björn Zoëga og Huldu Gunnlaugsdóttur frá Landspítala, Svanhvíti Jakobsdóttur, Lúðvík Ólafsson og Jónas Guðmundsson frá Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins, Sigríði Snæbjörnsdóttur og Elís Reynarsson frá Heilbrigðisstofnun Suðurnesja, Guðjón Brjánsson frá Sjúkrahúsinu og heilsugæslunni á Akranesi, Magnús Skúlason frá Heilbrigðisstofnun Suðurlands, Halldór Jónsson, Þorvald Ingvarsson og Vigni Sveinsson frá Sjúkrahúsinu á Akureyri, Pétur Magnússon og Ásgerði Björnsdóttur frá Samtökum fyrirtækja í heilbrigðisþjónustu og Arnþór Jónsson, Ásgerði Björnsdóttur, Valgerði Rúnarsdóttur og Ingunni Hansdóttur frá Samtökum áhugafólks um áfengis- og vímuefnavandann. Nefndin hélt einnig símafund með Einari Rafni Haraldssyni, Stefáni Þórarinssyni og Þórhalli Harðarsyni frá Heilbrigðisstofnun Austurlands.

Í tengslum við skiptingu safnliða hefur nefndin fengið á sinn fund Sigurð Þór Sigursteinsson frá Endurhæfingarhúsinu Hver, Auði Ólafsdóttur og Mundínu Kristinsdóttur frá Félagi íslenskra sjúkraþjálfara, Þóri Steingrímsson og Pétur Rafnsson frá Heilaheill, Ásgeir Þór Árnason frá Hjartaheill, Björn Ófeigsson frá Hjartaneti, Sigurbjörgu Ármannsdóttur og Berglinni Guðmundsdóttur frá MS-félagi Íslands, Dagnýju Jónsdóttur frá Parkinsonsamtökunum á Íslandi, Valgerði Auðunsdóttur og Helgu Guðmundsdóttur frá Samtökum psoriasis- og exemsjúklinga, Sigríði Jóhannsdóttur frá Samtökum sykursjúkra, Jón Eiríksson og Árna Geir Árnason frá Samtökum endurhæfðra mænuskaddaðra og Jórinni Sørensen frá Félagi nýrnasjúkra.

Heildargjöld heilbrigðisráðuneyts árið 2009 eru áætluð 124.572 millj. kr. Gjöld umfram sértekjur eru 119.371 millj. kr. og er það 17% hækkun frá fjárlögum þessa árs.

Helstu útgjaldabreytingar eru raktar í fjárlagafrumvarpi ársins og að frátöldum launa- og verðlagsbreytingum varða þær helstu hækkun rekstrargjalda vegna starfsemi sjúkrahúsa, heilbrigðisstofnana, heilsugæslu, öldrunarstofnana og heimahjúkrunar. Þá hækka framlög til sjúkratrygginga auk þess sem lögð er til fjárveiting til nýrrar stofnunar, Sjúkratryggingastofnunar. Loks er gert ráð fyrir að fjárveiting til viðhalds- og stofnkostnaðar lækki sem öðrum þæði skýrist af því að umsjón með fasteignum heilbrigðisstofnana er færð til Fasteigna ríkisins.

Áföll í efnahagslífi þjóðarinnar hafa þegar haft viðtæk áhrif á ríkisfjármálin og er meiri hlutanum ljóst að gera þarf viðamiklar breytingar á fjárlagafrumvarpinu sem mun varða öll svið opinberrar stjórnsýslu og opinberrar þjónustu með skipulagsbreytingum og beinum niðurskurði.

Meiri hlutinn bendir á að ákveðnar líkur eru á aukinni aðsókn í heilbrigðisþjónustuna vegna áhrifa þrenginga í samfélaginu og áfalla sem tengist núverandi ástandi á heilsufar. Á það ekki síst við í grunnþjónustunni.

Góð og aðgengileg heilbrigðisþjónusta er mikilvægur þáttur í að efla öryggiskennd með einstaklingum og fjölskyldum og leggur meiri hlutinn áherslu á að þær breytingar sem gera þarf í heilbrigðisþjónustunni leiði ekki til hins gagnstæða. Meiri hlutinn bendir á að ný lög um heilbrigðisþjónustu sem samþykkt voru á vörþingi 2007 fela í sér breytta verkaskiptingu innan heilbrigðisþjónustunnar og sameiningu heilbrigðisstofnana í heilbrigðisumdæmum en þær skipulagsbreytingar sem mælt er fyrir í lögnum hafa ekki að fullu gengið eftir. Þar í felast ákveðin tækifæri sem þegar upp er staðið geta leitt til bættrar þjónustu með minni tilkostnaði. Á það ekki síst við um endurskoðun á verkaskiptingu milli umdæmissjúkrahúsa og sérhæfðra sjúkrahúsa eins og slíkar stofnanir eru skilgreindar í lögnum, svo og hlutverk heilsugæslunnar.

Meiri hlutinn leggur áherslu á að í stað flats niðurskurðar í heilbrigðisþjónustu verði aukinni hagkvæmni náð með skipulagsbreytingum, auknu samstarfi heilbrigðisstofnana, betri stjórnun og ýrústu varúð í meðferð fjármuna á heilbrigðisstofnunum. Ný sjúkratryggingastofnun sem hefur það hlutverk að sjá um kaup á heilbrigðisþjónustu getur þar haft mikið að segja. Bendir meiri hlutinn á í því sambandi að á fundum nefndarinnar lögðu samtök fyrirtækja í heilbrigðisþjónustu sérstaka áherslu á gerð þjónustusamninga og gæðaeftirlits en innan þeirra raða eru meðal annars öldrunarstofnanir og SÁÁ. Þá telur meiri hlutinn að samfara aukinni hagræðingu verði ekki hjá því komist að endurskoða launakostnað sem er stærsti útgjaldaliður heilbrigðisstofnana.

Fram kom í nefndinni það sjónarmið að launakostnaður verði ekki lækkaður nema með beinni launalækkun starfsmanna, fækkun starfsmanna með uppsögnum eða ráðningastoppi eða kerfisbundinni minnkun starfshlutfalls hvers og eins. Í tilfelli launalækkunar verði þess gætt að hlífa þeim sem lægstu launin hafa. Varðandi fækkun starfsmanna var bent á að miklu betra er að minnka starfshlutfalla hvers og eins t.d. um 10% en að segja 10% starfsmanna upp að fullu. Var vísað til reynslu Finna af því að atvinnuleysi vegna kreppu gengur ekki til baka að lokinni kreppu.

Heilbrigðisnefnd hefur fengið upplýsingar um fjárhagslega stöðu heilbrigðis- og öldrunarstofnana fyrstu níu mánuði ársins. Staða þeirra er mismunandi, en ljóst má vera að miklar gengisbreytingar íslensku krónunnar hafa haft mikil áhrif á afkomu margra stofnana á árinu til hins verra. Ekki liggur fyrir hvernig brugðist verður við þeim vanda þar sem fjáráukalög fyrir árið 2008 hafa ekki verið lögð fram. Fjárhagslega standa einna verst Heilbrigðisstofnun Austurlands sem stefnir í tæplega 20% halla eða um 350 millj. kr. halla á árinu og Heilbrigðisstofnun Suðurnesja með um 12% halla sem samsvarar meira en 200 millj. kr. Á fundum nefndarinnar kom fram að heilbrigðisráðuneytið hefur látið gera úttekt á stöðu þessara stofnana, en niðurstöður liggja ekki fyrir. Ef skýringin liggur í skekkju í reiknilíkani fyrir þessar stofnanir leggur meiri hlutinn áherslu á að það verði leiðrétt á fjáráukalögum. Þá liggur fyrir að verulegur uppsafnaður halli er á rekstri heilsugæslunnar í Reykjavík, en hann stefnir í tæpar 700 millj. kr. á þessu ári. Fram kom á fundum nefndarinnar að þegar hafi verið gripið til viðtækra ráðstafana til að bregðast við honum sem þó munu ekki duga til. Meiri hlutinn vekur einnig athygli á miklum halla í rekstri heilsugæslustöðvar Borgarness á árinu sem þörf er á að bregðast við eftir atvikum með endurskoðun á reiknilíkani. Enn fremur hefur nefndin verið upplýst um að áætlaður rekstrarhalli öldrunarstofnana fyrir árið 2008 er u.þ.b. 1 milljarður kr. Burtséð frá þessum leiðréttingum

ítrekar meiri hlutinn nauðsyn þess að lækka kostnað í heilbrigðiskerfinu vegna áfallanna í hagkerfinu.

Á fundum með gestum heilbrigðisnefndar komu fram ýmsar upplýsingar um rekstrarvanda einstakra heilbrigðisstofnana, hvernig hann væri tilkominn og möguleg tækifæri til hagræðingar. Fram kom að ráðuneytið ynni að því í samstarfi við hlutaðeigandi stofnanir að koma rekstri undir fjárlagarammann.

Meiri hlutinn fagnar sérstaklega því sem fram kom á fundi með forsvarsmönnum Landspítala að góður árangur hafi náðst í rekstri Landspítalans það sem af er ári ef frá eru talin áhrif gengislækkunar.

Að lokum ítrekar meiri hlutinn áherslur sínar um uppbyggingu rafrænnar sjúkraskrár sem fram koma í álitni meiri hluta nefndarinnar um fjárlagafrumvarp síðasta árs.

Ásta Möller og Kristján Þór Júlíusson skrifa undir álitnið með fyrirvara vegna setu í fjárlaganefnd.

Safnliður.

Nefndinni bárust samanlagt fjórtíu og fimm erindi í tengslum við safnlið 08-399-1.90, Ýmis framlög, en þar af átta sumir umsækjendur fleiri en eina umsókn. Fjárhæð þessa liðar er samkvæmt fjárlagafrumvarpi ársins 87,2 millj. kr. Tillögur nefndarinnar um ráðstöfun fjárins eru birtar í sérstöku skjali.

Alþingi, 8. des. 2008

Ásta Möller, form., með fyrirvara,
Ágúst Ólafur Ágústsson,
Árni Páll Árnason,
Ragnheiður Ríkharðsdóttir,
Ellert B. Schram,
Kristján Þór Júlíusson, með fyrirvara.